

לפני 25 שנה

הובא בחגיגת הנאשם, חיים גורליק. תנו לנו להתחנן: היתה הכותרת לרשימה שסיפרה על רומיאו גרמני נוצרי וזליה יהודיה מזווגת שעלתה בעל כורחה ארצה. בשער הגיליון: גוזבר עיריית אילת, צבי בן-אפרים, האיש שניצל את מעמדו למטרותיו הפרטיות.

גיליון העולם הזה שראה אור השבוע לפני 25 שנה, סירסם במסגרת מדורו של העורך, הנדון, מאמר אודות סכנת הסאטורציה, תחת הכותרת, פלוגות סער. סוף שחור — לעשור היה הראשון בסדרת מאמרים, שפירטה את כל שחיתויות חגיגות שנת העשור למדינת ישראל. תחת הכותרת, מי זיף את חתימת ראש העיר אילת? הובאה בתבניתה, שפירטה את עלילות צבי בן-אפרים, גוזבר העיר אילת ואיש העסקים ממולה שהגיע לכלא התל-אביבי. סיפורו האיש של מנהל בנק מנתניה, שנעצר כחשוד בזיוף חתימות.

נחש מי יהיה הגנב הבא ★ מי צעק „יחי אנטיוכוסו” בטבריה ★ אללה, ההקדש המוסלמי ובית-המישפט

השופט הזה
הפרשה הסנסציונית של
הגזבר צבי בן-אפרים

אילת הפכה לסדום

סוף שחור לעשור

העולם הזה: 1131
תאריך: 3.6.1959

לעבריהירדן עם כיבוש העיר בידי כוחות צה"ל, חזר ללוד אחר שנה. לפני שנה חש עוסמאן כי קרובים ימיו למות, הוא ביקש להעביר את כהונתו לבנו יעקוב (40). בית-הדין השרעי נתן את הסכמתו, אולם עוסמאן נכח במהרה, כי בישראל יש תוקף מועט מאוד להסכמת

גם חילופי המיכתבים עם עורך מעריב לא הביאו את צחר לידי התנצלות. שוב נתכנסו כתבי העיתונות היומית בטבריה, והחליטו חגיגית על פעולת-תגמול: שמו של משה צחר לא יוזכר עוד בכתבותיהם מטבריה, עד שיואיל להתנצל.

דת

אללה לא ברח
בעל הארמות הגדול ביותר בארץ-ישראל של שנת 1948 לא היה עבד-אל-קאדר אל-חסיני, נציגם הוריו של מישפחת חוסייני התקיפה ולא יוסף וייץ, בעל זכות החתימה של הקרן הקיימת. חלקי-הארי מהארמות הראויות לעיבוד בארץ, היה שייך לאללה, עובד באינטנסיביות על-ידי נאמניו על-ארמות. רכושו של אללה בארץ גדל והלך בהתמדה, מאז כיבושה של הארץ על-ידי הכליף עומר, בשנת 639. נסיכים מוסלמיים ובעלי ארמות עשירים, שהיו רוצים להקדיש את רכושם לצדקה, היו מוסרים אותו לידי רשות-ההקדש (ואקף), שהיתה ממנה נאמנים, שהיו מעבדים את הרכוש, מחלקים את פירותיו לניצרכים. השבוע חייב היה בית-המישפט העליון בירושלים להחליט אם נציגות זו מחייבת גם את אללה עצמו.

פירות יקרים מאללה. עוסמאן חסוני (80) היה הממונה, בימי המנדט, על ארמות ההקדש המוסלמי בסביבות לוד. עוסמאן נבלט

מאוס, ממורמר וציני, שבא מבאר-שבע להשמיץ את עירנו. למחרת הבחין לביאי, המתגורר בטבריה, בשינוי היחס כלפיו מצד תלמידיו בית-הספר התיכון, ברחוב הם החלו לכנותו בשמות כמו „חדל אישים” ו„שקץ-מאוס”. כאשר רכב בקטנועו, היו רצים אחריו ומיידים בו אננים. **רנוסף לזה — דגנראט?** כאשר נערי בית-הספר המטירו עליו אננים, השאיר לביא את קטנועו ליד שוטר מקופי, מיהר לטלפון הקרוב וצילצל לראשי-העיר: „בגלל הכינויים שכינית אותי זורקים עלי אננים ברחוב!” תשובתו של צחר: „מה שכינית אותך זה לא מספיק — אני מוכן לכנות בעוד כינויים”.

לביא לא היסס לכנס את כתבי העיתונות הטבריינים. הללו הזמינו את צחר לפגישה, סיכמו כי צחר נהג שלא כמקובל. צחר התחייב לשלוח מיכתב התנצלות ללביא, לפרסם את העתקו בבית-הספר התיכון. כאשר עברו ימים אחרים ושום מיכתב-התנצלות לא הגיע, פנה לביא לעורכו, אריה דיסנצ'יק, גולל לפניו את הפרשה, ביקש את התערבותו. דיסנצ'יק שלח מיכתב מחאה, וזה בתשובה של צחר שבה הוא מתלונן על שמעריב מצא לנכון לשלוח לעירו, כתב ממורמר, ציני ורואה שחורות, ונוסף לזאת — דגנראט!

לביא משמש כיום כחבר מערכת מעריב ועורך מוסף השבת, סופשבוע.

העם

טוטו שחיתות

סופרים בלשיים רבים גילו מזמן כי מעשה רצה אחד או שניים מוועדים את הקורא, אך מעשי רצה רבים הופכים לפארסה מכרתת. כיבוז רומה של עכירות הפך השבוע את עיתוני ישראל לפארסה. מעשי-השחיתות באו בתכיפות כזאת, ומכיוונים כה שונים, עד שהאורח שוב לא ידע אם לבכות או לצחוק. כעיתון שוב יום אחד יכול הקורא למצוא שלושה-ארבעה מעשי-שחיתות חרשים. עוד לפני שהספיק לחשוב עליהם, בא העיתון של יום המחרת עם ערימה חדשה.

המיוחד בתמונה היה ששחיתות זו לא היתה מוגבלת לחוג אחד, למיקצוע אחד או לרמה אחת. היה נרמה כאילו פשטה השחיתות בכל המיקצועות, הפכה לנחלת-הכלל.

ליגלג אורח אחד: „אפשר לפתוח טוטו-שחיתות, נחש מי יהיה הגנב הבא, מה יהיה מיקצועו ומה סכום הגניבה”.

הרג חולה מן הראשי. חלק מיכול השבועיים האחרונים:

- אדם הנאשם ברצח ובשורה, שנשלח כי שליחות האומה לחוץ-לארץ.
- מנהל בית-הספר שמכר תעודות-גמר לבני טובים.
- גזבר-עיר שנאשם בויוף מיסמכים.
- עורך-דין שנאשם במעילה בכספי לקר חותיו.
- מנהל-בנק שנאשם בויוף חתימת לקר חותיו על צ'קים.
- מהנדס-תקנים ומנהל מפעל ידוע, אשר קצין-ביטחון האשימם בניסיון לשחור.
- נהג אש"ד (אג"ד) שויוף כרטיסים ומעל בכספיה.

מגיפה כללית כזאת שוב אינה יכולה להיות מיקרית. כאשר זוהירו הלוחמים בשחיתות, ובראשם העולם הזה, לפני שלוש שנים, כפני גידולי השחיתות הראשונים, נעשה הכל כדי להשתיקם ולהשמיצם. עתה הפך הנגע למחלה לאומית נוראה.

אין זו מחלה הניתנת לריפוי על-ידי שופטים ובתי-דין. היא זקוקה לריפוי חברתי יסודי — ריפוי החייב להתחיל מן הראש.

עיתונות

לביא שאג — צחר לא ייראו

מאורע הבידור היחיד שיזמה עיריית טבריה לתושביה נהפך, ערב יום-העצמאות, למאורע גרוש שיעמום. עשרת אלפים איש התקבצו כדי לצפות בחייון ההיסטורי, אשר דן, משום מה, דווקא בתקופת מרד החשמונאים... מערכת הרמקולים היתה גרועה... כשנשמעה מהכימה הקריאה: יחי אנטיוכוסו! החזיקו רבים אחריה וקראו: יחי... הקולות היחידים ששלטו, למעשה, בשטח, כמשך שעה וחצי בה הוצג החייון, באו מפיותיהם של מוכרי הגוזו והפלאפל!...

במילים אלה תיאר צבי לביא, כתבו הממושקף של מעריב בגליל, את חגיגות יום-העצמאות בטבריה. אדם אחד שלא יכול היה לסלוח לו זאת, היה יום החייון — ראש העירייה, משה צחר. צחר, נמוך הקומה ובעל הבלורית הברזגוריונית, ידוע כקנאי לכל מה שקשור בטבריה ובכבודה. הוא ראה ברשימתו של לביא עלכון צורר לעירו ולעצמו, חיפש הזדמנות לפרוע את החשבון.

ההזדמנות נמצאה ככנס תלמידיו בית-הספר התיכון בטבריה. בלהט נאומו לא פסח צחר על לביא, שנקלע לאולם, הצביע עליו כאצבעו וכינהו: „אותו גבר צעיר, חדל-אישים, שקץ

הרופא והשד רחל אטאס, זמרת מנוסה ומיקצועית (למעלה) הראתה בהצגת הבכורה של השד ידוע, סידרת מערכונים סאטיריים בתיאטרון סמבטיון. מה זה מיקצועניות. היא הופיעה עם אריק איינשטיין. אז יוצא טרי מלהקת הנח"ל. כשהיא סובלת, זה ימים אחדים. מכאבים עזים בגרונה. אולם ההצגה היתה חייבת להימשך ואטאס עשתה את שלה. תוך שהיא מתפנה. מדי פעם, אל מאחרי הקלעים ומקבלת זריקות מרופא-התיאטרון שהמתין לה שם. רק אחרי הבכורה נכנעה אטאס לחוקי-הטבע, ופרשה.

אנשים

מיבטא ייקי וצחוק חיפאי

• שרי-המישטרה, בכור שיטריית, הוכיח השבוע את יכולתו כמנצח על תזמורת. בנשף חגיגי שערכה הנהלת האופרה הישראלית לרגל מלאת שנה לחידוש האופרה, הוזמן שיטריית לנצח על תזמורת האופרה, ולמרות שהיה קשור קלוש ביותר בין ניצוחו לבין מה שניגנה התזמורת, וזה הוא בתשואות ממשוכות, אמר אחד הנוכחים: „עכשיו אפשר להבין מדוע גם תזמורת המישטרה מזייפת לפעמים...”

• בטקס חלוקת התוארים למוסמכי הטכניון בחיפה, הוענקו גם שני תוארי כבוד של דוקטור למדעי הטכנולוגיה למנהרס-המים שמחה בלאס ולי מהנדס-ההימוש של התעשייה הצבאית, חיים סלבין. כאשר קם המנהרס סלבין להודות על התואר שהוענק לו, הוא דיבר על חברו שמחה בלאס הזכיר את תרומתו לבניין הארץ. אולם לפתע פרצו מאות הסטודנטים באולם בצחוק רם. היה זה כאשר סלבין אמר: „בלאס השתגע בדגניה”. התברר, שבגלל מיבטאו הייקי של סלבין, נשמע המישפט „בלאס השתקע בדגניה” כמו „בלאס השתגע בדגניה”. סלבין לא הבין פשר הצחוק, הוא הסתכל בכתוב לפניו, ואמר: „מה הצחוק, כתוב כאן כפירוש דגניה”.

בית-הדין המוסלמי, שרי-האוצר והממונה על נכסי הניפקדים העביר את הפיקוח על ארמות אלה לרשות-הפיתוח.

נציגו של עוסמאן, עורך-הדין יצחק בן-ישי, פנה לבית-המישפט העליון ותבע לתת תוקף להחלטת בית-הדין המוסלמי. היתה לו עילה טובה. בפסדיין אחר הכיר השופט העליון יואל זוסמן בתוקף החלטותיו של בית-המישפט השרעי לגבי ארמות ההקדש.

לכניישי ציפתה הפתעה. נציגי האוצר והאי פטרופוס העלו את הטענה, כי על המבקשים היה לפנות לבית-המישפט השלום. כוונתם היתה ברורה: עד שיסתיימו כל ההליכים המישפטיים, יעברו שנים אחרות. בזמן זה, אפילו ארמתו של אללה נושאת פירות יקרים.

האיבר אללה את זכויותיו? בית-הדין העליון לא קיבל טענה זו, העדיף לשמוע את באיכותו של המבקש לפני שיכריע מי חייב, למעשה, לשמוע לבקשה. לבוש גלימה שחורה ובקול בוטח העלה בן-ישי את טענות המבקש: על פי החוק המוסלמי שייכות ארמות ההקדש לאללה עצמו. איש אינו רשאי למוכרו או לעברו, ללא רשותו המפורשת של בית-הדין השרעי.

בית-המישפט העליון נענה לבקשתו של חסוני. בספטמבר, יחליט בית-המישפט אם בגלל בריחתו של עוסמאן חסוני לירדן, איבר אללה זאת זכויותיו על ארמות ההקדש.